

Людмила Романюк

# Дивовижні пригоди Туглика

Повість-казка

Для дошкільного віку



Художник  
Леся Гармиза

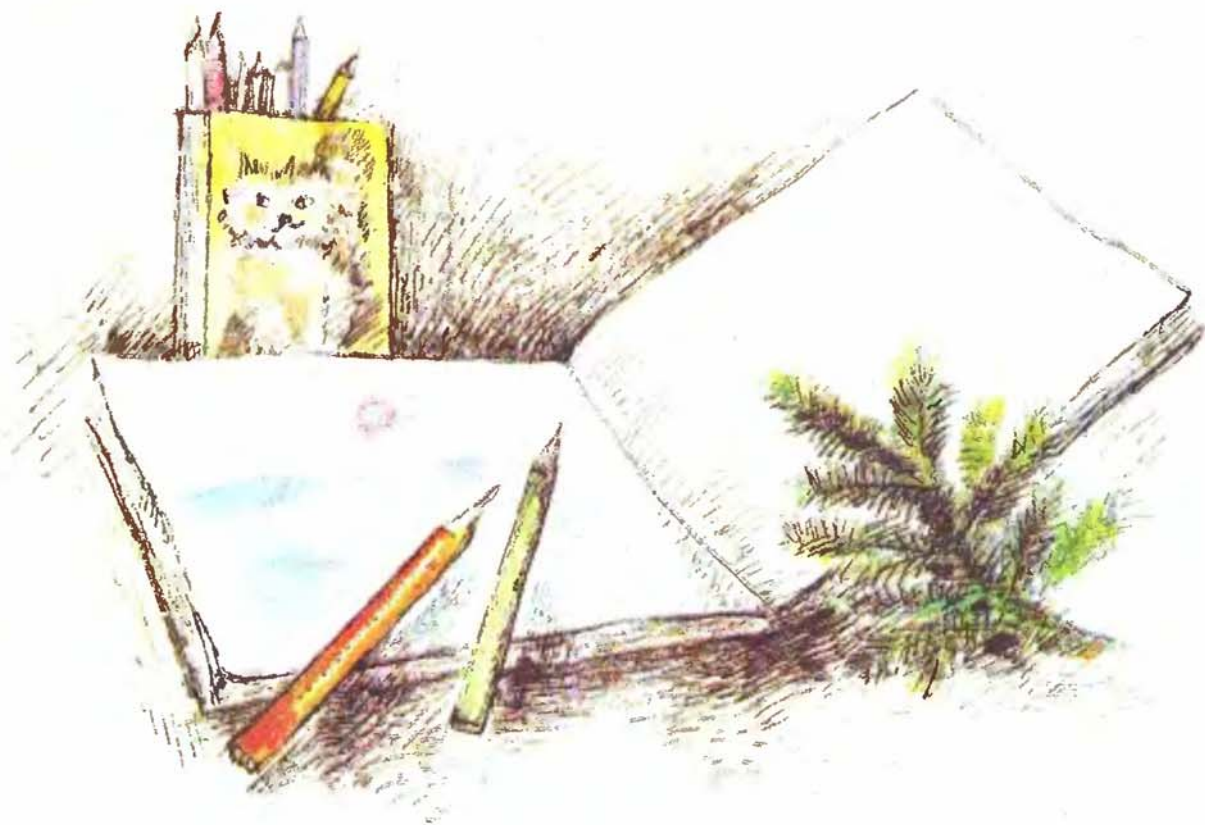
*Мамці Тетяно  
щиро, щоб  
ваша улюблена і доб-  
розумна внучка баг-  
нати своїм і величч-  
ям. Щиро  
Віктор.  
9 жовтня 1984.*

КИЇВ «ВЕСЕЛКА» 1984

У2  
Р69

Р  $\frac{4803010200-178}{M206(04)-84}$  110.84.

© Видавництво «Веселка», 1984



## ТАРАСИК МАЛЮЄ МОРЕ

Уже багато-багато днів Тарасик живе з бабусею, а тато з мамою багато-багато днів відпочивають біля моря.

— Що ти! Навіть тижня не минуло, як ми попрощалися з ними, — каже бабуся, — і Тарасик більше ні про що не розпитує її. Бо хіба він не знає, що в тижні всього сім днів? Але якими довгими здаються вони, коли немає тата з мамою! Чому це так?

— Бачиш, це, мабуть, найскладніша з усіх загадок, що існують на світі, — відказує бабуся. — Її ще ніхто не розгадав.

— І ти?

— І я.

Бабуся усміхається, поправляє окуляри і береться за своє в'язання. Що то буде? Шарф, який зав'язуватиметься і розв'язуватиметься сам? Рукавички, котрі ніколи не губитимуться?

Чи панчішки — такі теплі, що в них можна буде мандрувати на Північ, у гості до Діда Мороза.

— Це моя маленька таємниця, — відповідає бабуся і обіймає Тарасика за плечі: — Скоро Новий рік... А він же ніколи не приходить із порожніми руками. У нього для кожного знайдеться якийсь подарунок...

Як схожий Новий рік на бабуся! У неї теж для всіх знаходяться подарунки. Ні, вона не купує їх у магазинах, а робить сама. Для цього годиться все: кілька соломинок — з них можна сплести кошик для кульбабки, якийсь корінець — його тільки треба постругати ножом, доліпити з пластиліну дзьобик — навіть не весь, а лише трошки, збоку, — і вийде розгублене горобенятко з піднятими крильцями. А з жолудів можна зробити лісовичків або веселих музик. За скрипки їм правитиме білий дзвіночок сухої конвалії, нанизаний на стебельце споришу. Та що там! Бабуся вважає, що дарувати можна все. Навіть яблуко, якого торкнувся перший сніг, а воно собі висить на гілці, забувши про те, що вже настала зима...

Отож Тарасик вирішив не заважати бабусі. Він пішов у свою кімнату, дістав із шафки фарби, папір, сів у крісло і зібрався малювати море. Але тут обізвався дзвінок: «До нас хтось прийшов! Хтось прийшов, мерщій відчиняйте гостеві!»

То був Денис Іванович. Тарасик одразу впізнав його. Денис Іванович разом із мамою і татом працює у черешневому саду та на баштані. Дуже-дуже давно працює. Бо він садівник. А на війні був артилеристом. Та як тільки війна закінчилася, Денис Іванович повернувся додому, зняв з гімнастерки свої ордени й медалі і почав садити черешні. Спочатку їм було важко житися в степу: то сонце їх палило, то вітри-суховії ламали, то морози насідали на них. Однак черешні поволі росли собі, бо Денис Іванович допомагав їм: поливав, обрізував сухі гілки, а як холоднеча наступала на сад — розпалював багаття. Торішнє листя тліло день і ніч, і густий теплий дим грів черешні.

— Цього року наш сад гарно зимує, — похвалився Денис



Іванович.— Снігом його вкутало, стоїть, як у кожусі, і весну жде. Ви з бабусею так і напишіть мамі й татові,— весело підморгнув Тарасикові,— щоб вони не хвилювалися, а відпочивали собі як годиться. Бо я оце лише тепер із степу вертаюсь і все бачив. А був я у таких далеких краях...

— У лісі! І ялинку нам привезли,— здогадався Тарасик, бо з кишені пальта Дениса Івановича виглядала шишка.

— Привіз. Вона в машині лежить. Я зараз її принесу.

Потім Денис Іванович пив чай із бабусею, ялинка стояла на балконі,— пухнаста й зелена. Тарасик хотів прикрашати її іграшками, та бабуса відрадила: ще рано. І так ялинка чекала Нового року, сніг присипав її гілки, Тарасикові іноді здавалося, що вона росте. А Новий рік чомусь не поспішав, він, очевидно, складав Дідові Морозові гостинці в торбу... Так само, як бабуса.

Вона тепер в'язала вечорами. А Тарасик знову малював море. Він, правда, ще не бачив його. Та інколи можна намалювати навіть те, чого не бачив. Адже хто не знає, що море трішки синє, трішки зеленкувате, дуже часто тихе й спокійне, інколи — розбурхане й сердите. Однак воно завжди велике й таємниче. І ніхто, ніхто ще не бачив його протилежного берега. Бо для цього треба сісти на пароплав і пливти, пливти... Тоді перший берег сховається в блакитному мареві. От яке безмежне море! А Тарасик збирався вмістити його на аркушику паперу. Він провів синім олівцем лінію — то був перший берег, але хвилі одразу ж бризнули йому на штанці.

— Та почекай! Ти ж іще не виросло, море! — сказав Тарасик і провів ще одну лінію — вона була оранжевою. Бо там, за нею, Тарасик хотів намалювати сонце. І море чекало цієї миті...

Тарасик побіг на кухню, налив трішки води на оранжеву фарбу, а коли повернувся і потер її пензликом, по шибці раптом щось зашаруділо. А це не дуже приємно: коли вечір, ти один у кімнаті, а хтось шарудить. «То, мабуть, хвоїнки», — вирішив Тарасик і взявся до роботи. Адже море квапило його:

— Хай скоріше зійде наді мною сонечко. Я ніяк не можу діждатися його.

— І я,— проказав хтось за шибкою.— І я...

Тарасик притулився до балконних дверей:

— А хто ти? Може, лісовичок?

— Ні. Я — Гуглик. Я вже замерзаю тут...

— Не треба! Не замерзай! — попросив Тарасик і відчинив швиденько двері. На нього відразу війнуло холодом. — Де ти, Гуглику? Де?

— Я маленький. Я сховався поміж гілочок.

— Тоді я внесу тебе в хату разом із ялинкою.

— Тепер мені тепліше. Але не дуже... Бо кашель душить.

— Я дам тобі молока з медом. Гарячого. Хочеш?

— А що таке молоко? Воно, може, схоже на сік гіркотуна?

— Ніскільки. Молоко біле й рідке. Я зараз... Ти пожди...

Коли Тарасик ставив кухлик на стіл, то на аркушику паперу, на котрому мало зашуміти море, нарешті побачив Гуглика. Він був такий крихітний, що море могло понести його, як пір'їнку, до іншого берега, тому Тарасик прийняв свій малюнок, а Гуглику приніс дерев'яну розмальовану сільничку.

— Сідай сюди, тобі буде тут зручніше. І можна, я роздивлюся тебе? Бабуся, правда, казала, що це погана звичка — роздивлятися когось, але ти такий незвичайний... Я зараз пригадаю, на кого ти схожий,— Тарасик заплющив очі (так пригадується краще) і тієї ж миті радісно вигукнув: — Ти схожий на веселого чоловічка, Гуглику! На того, що живе в черешневому саду. Він кругленький, балакучий і дуже швидкий. І ні з ким ніколи не свариться. Може, це твій дідусь?

— Ні. Бо я з іншої планети. Вона називається Біле Ведмежатко,— і тут Гуглик заплакав, сльози покотилися йому по щоках. Тарасик обережно витирав їх, бо це так необхідно — витирати комусь сльози,— а тоді непомітно лизнув пальці. Сльози були солоними. І Тарасик подумав: усі діти на всіх планетах, мабуть, плачуть однаково.







— Ти заспокойся... Я не залишу тебе,— сказав Тарасик Гуглику і присунув до нього кухлик із молоком. Але як же пити з нього! Кухлик був значно більший від Гуглика. Гуглик навіть не міг нахилити його. Тоді Тарасик узяв листочок азалії (вона саме цвіла і потроху губила листочки), вмочив його у молоко, і так Гуглик ковтнув дві чи три краплі.

— Спасибі. Воно трохи зігріло мене. Але це ненадовго, я відчуваю. Мені треба чогось гарячішого...

— Може, гірчичник? Ти не боїшся гірчичників?

— Нітрохи.

— Тоді я тебе закутаю в один-однісінький гірчичник. Він такий пекучий...

— Нічого. Я звик до жаркого сонця. Знаєш, як воно пече у нас...

— Не знаю. Бо я ніколи не був на планеті Біле Ведмежатко.

— Так побуваєш. Я тебе запрошую в гості. Тільки розумієш... У нас росте горох... Скрізь.

— І що?

— Через горох сталися всі мої нещастя.

— А в нас він лежить собі на кухні, на полиці, й нікого не чіпає. Бабуся інколи варить з нього суп.

— Не показуй його мені! Я дуже прошу тебе... Або викинь, як тобі не шкода. Бо я дуже боюся його.

— Я вже викинув увесь,— таємниче прошепотів Тарасик, причиняючи за собою двері.— Навіть горошинки не зосталося. А гірчичник — ось він... Я намочив його в теплій воді, тепер загорнися ним, отак, увесь, а зверху я накрию тебе рушником. Зараз ти зігрієшся і все розкажеш мені...

— А що розказувати? — зітхнув Гуглик, і Тарасик знову подумав, що на інших планетах діти зітхають так само, як і на землі. А Гуглик тим часом мовив: — Усе дуже погано закінчилося для мене. Хоч я так просив Круглика: не треба нам іти на ковзанку. Краще погостювати в качки Та Я. Однак він чомусь не погодився.



- Ти з самого початку починай,— попросив Тарасик.  
— Од берега,— підказало недомальоване море.  
І Гуглик знову зітхнув.

## ОТЖЕ, ХТОСЬ — ЦЕ ГУГЛИК. ВІН УПАВ ІЗ БІЛОГО ВЕДМЕЖАТКА

Десь далеко-далеко маленькою зірочкою сяяло на небі Біле Ведмежатко. Гарна-прегарна планета, на котрій ніколи не буває зими. А йдуть дощі. Зелені й теплі. І сонечко гріє її всю. Оце саме, що світить і на Землі. «Одне на всіх сонечко»,— подумав знову Тарасик. То, виходить, вони з Гугликом зовсім не чужі, коли знають одне й те ж саме сонечко.

— І тому... Тому, що в нас так тепло, на Білому Ведмежаткові росте горох. Він позаплітав усі будинки, гори, вулиці й так розрісся, що стручки перевисають аж на Чорне Ведмежатко. А Той-що-любить-горох дуже сердиться і кричить: «Мое! Мое! Не дозволю рвати!» — і від люті стискає кулачища.

Тарасикові дивно таке слухати.

— Якби моя бабуся була знайома з Тим-що-любить-горох...

— То що вона зробила б? — часто закліпав довгими віями Гуглик.

— Що... Вона умовила б його подарувати Чорному Ведмежатку сто пригорщ найкращих горошин. Хай собі сіють...

Тарасик на мить уявив, як із чорної вологої землі проростають дві позеленілі половинки зернини (бабуся називає їх дольками), як потім до них долучаються два листочки, а згодом тонесенький вусик розкручується поміж них і оглядається: за що б це його вчепитися, за яку бадилінку, аби рости вгору і вгору. І якраз тоді випадає дощ, горох одразу починає цвісти і до нього знаходять дорогу бджоли.

— Коли б так сталося, що я опинився б на місці Того-що-любить-горох,— нарешті обіззався Гуглик...— Або мама, або

Круглик, мій менший братик... Хіба б ми не пригостили всіх на Чорному Ведмежатку спілими стручками? Та де їх узяти? Ми ж усі лише копаємо землю, садимо в неї зернятка, доглядаємо кожне стебельце, щоб бур'яни не заважали йому рости, а коли врожай досягає,— його забирає Той-що-любить-горох. Увесь.

— Він так багато їсть?

— Мабуть. Бо кожного дня сідає обідати шість разів. А сніданків у нього аж дев'ять. Вечеря, правда, одна. Але її приносить тридцять шість слуг. Коли Той-що-любить-горох не з'їсть усе, то цілий день плаче. Бо відчуває себе дуже нещасним, як щось залишається іншим.

— Я нізачо не хотів би дружити з ним,— сказав Тарасик.— А ти?

— І я теж... Бо Той-що-любить-горох іще, знаєш, до чого додумався. Він викопав на Білому Ведмежатку глибоку-преглибоку яму і насипав у неї горошин. Вони лежали там два роки, потім почалася пора великих дощів, горошини набубнявіли, почали проростати, і наша планета розкололась. А ми з Кругликом і не здогадувались про це. День тоді видався теплий, нам захотілося хоч трошки поковзатись. Ми прийшли на річку...

— Як? Улітку? Ти жартуєш, Гуглику!

— Зовсім ні. Адже на Білому Ведмежатку не буває зими. Та все одно в нас є ковзанка. Ми влаштовуємо її на листку лотоса.

— Це така квітка,— вигукнув Тарасик.— Її малюють на коробці з печивом.

— І воно в тебе є?

— Я зараз принесу!

Гуглик на мить забув про холод, про гірчичник... Він гладив руками блідо-рожеву квітку і тулився до неї:

— Я вже ніколи не сподівався побачити її...

Тарасик відвернувся.

— Може, ти потім докажеш мені свою історію?

— Ні, тепер. Вона ж зовсім коротенька... Ми трошки побов-

талися з Кругликом у воді, а тоді пішли на ковзанку. Я розігнався перший. Вітер свистів мені у вухах. Мене ніхто, ніхто не міг догнати. Я був швидший за горошину, що летить із дерев'яного пістолета Той-що-любить-горох. Та раптом листок піді мною порвався, і я провалився кудись униз. Я падав так довго, і так страшно було мені... Я хотів за щось учепитися. Та навіть кущика гороху ніде не росло. І навкруги була ніч. А потім щось біле й колоче обдало мене холодом.

— То сніг. У нас, бачиш, яка холодна зима... Вона настає одразу ж за осінню.

— Завжди?

— Завжди.

— Тепер я це розумію... А тоді я ледве вибрався із замету. Він здавався мені горою пухкого горохового борошна, яке приготували, щоб спекти пиріг. Той-що-любить-горох зсипає борошно у величезні діжки. І теж ховає під землю. А стручки складає у своєму палаці. Потім, як їх збереться багато, кличе солдатів і наказує натоптувати в них побільше пороху...

— Для чого? — передчуваючи щось недобре, вигукнув з острахом Тарасик.

— Як тобі пояснити... Той-що-любить-горох потім запалює стручки, кидає на Чорне Ведмежатко, і вогонь нищить усе: траву, дерева, коників-стрибунців. Ні-ні, я не буду продовжувати. Бо це так жахливо, коли Той-що-любить-горох кричить: «Я починаю війну!»

— Це дуже страшно, коли хтось починає війну, — тихо мовив Тарасик. — Денис Іванович розказував мені про це. Він воював із фашистами. І мій дідусь — теж.

— А де він зараз? — запитав Гуглик.

— Хто? Мій дідусь? Він не повернувся додому, і в мене тепер завжди буде тільки бабуся...

Тарасик зняв Гуглику гірчичник, із коробки, на якій цвіла квітка лотоса, висипав печиво і простяг її своєму несподіваному гостю:

— Я дарую її тобі. Живи в ній. І пробач мені, що я все розпитую і розпитую тебе... Бабуся сказала б, що я нечемний. Бо тобі треба відпочити. Адже ти втомився.

Гуглик одразу заснув у своїй новій хатинці. А Тарасик ще довго дивився у вікно. На небі світилися зорі — більші й зовсім крихітні, як горошина. Може, котрась із них і є Біле Ведмежатко?

Тарасик побіг до бабусі. Вона залишила на хвилину своє в'язання.

— Я знаю Марс, Венеру, Юпітер... А про таку планету ніколи нічого не чула.

— Але вона є. Колись я полечу на неї,— сказав Тарасик.

— Все може бути,— посміхнулася бабуся.— Адже якщо на Венеру летить наша станція, фотографує її, передає на Землю зразки ґрунту, то чому б людям не погостювати на Білому Ведмежаткові?

## ПРО ТОГО-ЩО-ЛЮБИТЬ-ГОРОХ

Дитячий садок обступила така тиша, яка, може, буває тільки на планеті Біле Ведмежатко, коли там сходить горох. Бо тоді Той-що-його-любить забороняє усім говорити. Навіть пошепки. Інакше — в'язниця! Гуглик одного разу ледве не потрапив до неї, хоч ні в чому не завинив. Просто розплакався його маленький братик, Круглик, і він мусив його якось утішати. А як утішити без слів?

З-поміж усіх Гуглик вибирав найкоротші, в яких зовсім не було голосних «о» чи «а» (без них так важко обходитись!), але Той-що-любить-горох все одно почув Гугликове «шш-шш-шш...»

Воно нагадувало шурхотіння листочків на легкому вітрі. Бо Гуглик ледь-ледь підсвистував, аби виходило щось хоч трішечки схоже на слово «тихше», і весь час носив Круглика на руках. Потім давав йому попити води і обіцяв, що скоро





прийде мама. Але це була неправда... Адже мама завжди повертається додому пізно ввечері. А цілий день вона розбиває камінці на грядках. Той-що-любить-горох кожної весни наказує приносити їх од Вогняних скель усе більше й більше. Щоб усім і завжди знаходилася робота, щоб ніхто ні про що не думав, а ходив по полю із опущеними очима і дивився, як сходить горох.

— Більше нічого! Більше нічого не треба! — завжди несамовито верещить він.

Отже, мама не могла прийти... А разом із солдатами на гороховій огудині прискакав повелитель Білого Ведмежатка. Він схопив Гуглика з Кругликом і кинув у свій довжелезний, схожий на стручок гороху, капелюх... Солдати одразу прив'язали його до палиці й понесли.

— У сорок шосту камеру! — розпорядився Той-що-любить-горох, і солдати всі, як один, зітхнули. Вони ж бо знали, що в цій камері дуже сиро і зовсім немає вікон. Але... Коли вони зітхали, капелюх щосили гойднувся в лівий бік, потім у правий, і Гуглик побачив у ньому дірку. «Тікаймо!» — прошепотів він Круглику, схопив його за руку, вони заплющили очі й стрибнули..

Може, Гуглик та Круглик і розбилися б, але солдати якраз проходили повз гніздо качки Та Я, а воно таке м'якеньке, все з пуху, та ще й качка сиділа на ньому, так що Гуглик з Кругликом упали їй просто на шию, і качка швиденько сховала їх під своїми блакитними крилами. Добра, мудра Та Я.

Усі в садку вже спали, а Тарасик — ні. Він лежав у своєму ліжку, натягував ковдрочку до самих очей, а заснути не міг. Як би йому хотілося про все це комусь розказати! І про ялинку, і про те, що Гуглик мерзне, що навіть гірчичник не може його зігріти... А що? В кого попитати поради? І — як? Адже він пообіцяв Гуглику, що мовчатиме. Що нікому й половинкою слова не обмовиться про те, що сталося тієї грудневої ночі. А раз пообіцяв...

Тарасик важко зітхнув, як ті солдати, що несли в капелюсі нещасних Гуглика і Круглика, і перевернувся на правий бік. Це мама вчила його, що засинати краще на правому боці...

Отже, Тарасик повернувся обличчям до вікна, поклав під щоку долоньку, подякував у думці качці Та Я за те, що вона не розгубилася і прихистила Гуглика з Кругликом, але тут підійшла Галина Павлівна і легенько торкнула його за плече:

— Вставай і одягайся. По тебе прийшла бабуся.

Чого так рано? Всі ж іще сплять! І потім... Ще навіть не було музичного заняття і він, Тарасик, не танцював разом з усіма веселий і швидкий танок сніжинок. Може, щось прикре сталося з Гугликом? Невже він вибрався із коробки з-під печива? Важко навіть уявити, скільки бід підстерігає його в квартирі! Адже Гуглик такий малюсінький... Ванна з водою здається йому океаном. А чи вміє він як слід плавати? Чи знає, що ніж гострий, а сірники — горять? «Я забув про все це розказати йому...»

Тарасик умить застелив ліжко, одягнув колготки, сорочечку, штанці й побіг до бабусі. А вона, як завжди, широко розпростерла руки, впіймала його в них, як рибинку в сіті, й пригорнула до себе.

— Я ніяк не могла дочекатися вечора. Бо ще вранці купила два квитки в цирк. І вирішила, що нам треба трошки часу, щоб зібратися...

— Треба! — притулився до бабусі Тарасик. А це означало, що він дуже-дуже вдячний їй. Що говорить найбільше з усіх «спасибі», які лиш є.

На вулиці падав сніг. Навіть здіймалася віхола. Бабуся тримала Тарасика за руку, через те не було страшно віхоли, вітру і снігу. І нічого, нічого на світі. Бо до того ж бабуся захоплено розповідала йому про пуделів — Чопа і Чапа, які сьогодні виступатимуть у цирку. Вона бачила їх обох на афіші. Які вони біленькі й поважні! Як гарно підстрижені! Й з усього видно — виховані.



— І знаєш, Тарасику... Я подумала, що їх годилося б чимось пригостити. Чимось таким смачненьким...

— Я б теж хотів... Та ніхто не дозволить. Ми з мамою раз узяли з собою в цирк бублик. Тоді виступав слон. Він прямо до нас простягнув хобот...

— Це все правильно,— погодилася бабуся.— Не можна годувати звірят ні в зоопарку, ні в цирку. Та все ж таки, давай купимо льодяників. Може, так станеться...

Хай станеться так! Хай пуделям буде подарунок! Хай потім, після вистави, вони поп'ють чай з льодяниками у своїй їдальні, за столом. Бо йти на виставу без гостинця... Ні, не годиться. Адже пуделі вперше приїхали у Весняне місто. Тим більше, що зовсім скоро Новий рік.

Усі чекають від нього радісних несподіванок. І пуделі — теж, вони тільки не можуть про це сказати. Але інколи треба уміти здогадатися самому. Для цього не обов'язково бути чарівником...

Вдома бабуся заходила прасувати свою чорну святкову сукню з білим мережаним комірцем, а Тарасик, узявши з кулька трохи льодяників, мерщій побіг до Гуглика. Той сидів у коробці й чистив курточку. На ній не вистачало одного блискучого гудзика. А де взяти, такого завбільшки, як макове зернятко?

— Я пошукаю,— пообіцяв Тарасик.— Та чи знайдеться у Весняному місті такий маленький гудзик?

— Це не біда,— весело мовив Гуглик.— Я підкочу рукавці — й усе буде гаразд...

Отак, із підкоченими рукавцями, в чистенькій курточці, він був такий славний, такий гарний, що хотілося обійняти його. Але як? Він же крихітний... І не іграшковий, а — живий. Тому Тарасик ледь доторкнувся до білявого Гугликового волоссячка.

— Так мама завжди робила, коли жаліла мене,— прошепотів Гуглик, і його очі стали зажуреними.

Тоді Тарасик простяг йому льодяники:

— Бери, вони солодкі.







— Колись і в нас, на Білому Ведмежатку, росло багато солодких дерев. Ні, я не так почав... Дерева не були солодкими. Вони — як усі, росли зелені й гіллясті. Але восени на них дозрівали рожеві коробочки. Ми називали їх пак-пак. Бо коли їх розтуляєш, вони так стукали. А на самому дні в них лежали солодкі-пресолодкі палички. Інколи сонце дуже пригрівало, палички розтавали, і ми ходили перемазані густим сиропом.

— Як ми шовковицею? — запитав Тарасик.

— Мабуть... — розчулився Гуглик. — Але потім... Це була така біда для всіх... Той-що-любить-горох розпорядився спилати всі цукеркові дерева і спалити їх:

— Забудьте про те, що на світі є щось солодке! Я забороняю вам навіть згадувати пак-пак! Віднині на Білому Ведмежатку ростиме лише гіркотун!

Піддані Того-що-любить-горох насадили його, де тільки могли: під вікнами вокзалу, вздовж берега річки і тротуарів, на трамвайних зупинках, біля казарм. І він так розрісся, що куди не піди — побачиш гіркотун: його товсте листя, чорні квітки і колючки, які так і ждуть, щоб встромитись у тебе. Але це ще нічого... Найстрашніші в цього поганого гіркотуна зовсім не колючки. Їх можна витягти з пальця чи зі спини. А от сік... Я ще й зараз не можу без страху згадувати про нього.

— Він такий неприємний, як мікстура од кашлю?

— Якби ж то! — зітхнув Гуглик. — Мікстура хоч трошки солоденька, а цей сік такий гіркий, що не можна передати. А Той-що-любить-горох примушує всіх із самого ранку пити по три великі ложки. Він сам завжди стоїть біля діжки і черпає з неї сік. А ми шикуємось усі в чергу... І ніяк не можна втекти, бо солдати з гороховими рушницями оточують площу, підганяючи нас: «Швидше розкривайте роти!», «Просіть добавки!»

— Я колись не любив риб'ячий жир, — згадав Тарасик. — Але його треба пити, бо він корисний. І не по три ложки зразу, а по одній, і то не повній. І ще Галина Павлівна давала нам по шматочку огірка, щоб заїсти...

— А нам ніхто нічого не дає. Через те в роті так гірко, так пече, що ми потім увесь день кривимось. А Той-що-любить-горох радіє з цього. Бо знаєш, що він каже? — Гуглик злякано роззирався на всі боки, ніби його міг хтось підслухати, і прошепотів: — Щоб ми розучилися усміхатися і забули, що можна бути веселими і радіти сонечку, квітці лотоса чи качці Та Я...

— І ти... Ти теж про це забув? Як усі? — зажурився Тарасик.

— Майже... Вчора, коли ти приніс мені молока, я хотів пригадати, як усміхався, коли мама гойдала мене на листочку магнолії, і не зміг. Я дуже старався, та нічого в мене не вийшло. Моє обличчя лише кривилося, і я подумав, що ти образишся на мене за це.

— Що ти, Гуглику! Я навіть нічого не помітив...

Тарасик побіг у кімнату до бабусі й приніс голку з ниткою.

— Швидше знімай свою курточку. Я пришию тобі замість гудзика білу намистинку.

— Навіщо? — здивувався Гуглик. — Я можу й так...

— Ми йдемо в цирк! Зараз! І я візьму тебе з собою.

— А що таке цирк? І що я повинен там робити? Луцтити горох?

— Ні, ні і ще раз ні! Ти будеш сидіти в моїй кишені й дивитимешся на арену...

— А що таке арена?

— Потім сам зрозумієш, — сказав поважно Тарасик, одяг Гугликові курточку, застібнув на ній усі гудзики і порадив йому зручно влаштовуватись у кишені його новенької байкової сорочки. — Тільки я хочу тебе попросити... Якщо тобі буде холодно чи, може, жарко... або нецікаво — ти нікуди не йди од мене. Бо в цирку багато людей, і я потім не знайду тебе.

Тепер Гуглик торкнувся своїми малюсінькими пальчиками Тарасикових очей.

— От іще...

Інколи так хочеться сказати зовсім інші слова — лагідні й добрі. Та на думку чомусь приходять лише ці.

Це — нічого. Бо головне, звичайно, не в словах. Зовсім не в них.

## БАБУСЯ ПРИГОЩАЄ ЧАПА І ЧОПА ЛЬОДЯНИКАМИ, А ГУГЛИК ПРИГАДУЄ СВОЮ УСМІШКУ

— Я ніколи не бачив стільки світла! Я ніколи не чув такої гарної музики! — затараторив Гуглик, як тільки бабуся з Тарасиком роздяглись і зайшли в просторе й гамірне фойє цирку. — А ці хлопчики й дівчатка... Хто їх примусив іти сюди? І чого вони такі веселі? Адже їх усіх покарали, правда ж?

Тарасик розгубився. Як усе пояснити Гуглику? Йому самому дуже подобалось у цирку. Він тримав бабуся за руку, підстрибував з радості, просив купити то лимонаду, то апельсинів — вони висіли в нитяних торбинках біля кожних дверей і самі просили, аби їх купили, — і в нього зовсім не було часу відповідати на всі запитання Гуглика. Однак Тарасик пообіцяв, що все розповість йому потім.

— І нічого не пропустиш?

— Нічого.

— Тоді я постараюсь усе запам'ятати...

Тарасик відламав скибочку апельсина і непомітно поклав її в кишеню. А за якусь мить почув шепіт:

— Ой, який солодкий... У мене позлипалися руки, і я весь приклеївся до тебе...

Добре, що бабуся дала Тарасикові хустинку. Гуглик лише встиг витертися нею, як стало так темно, що він смикнув Тарасика за сорочечку: «Де ми? Ми всі кудись падаємо?»

— Ні. Ми сидимо в другому ряду, а сектор у нас четвертий. Зараз буде початок.







Гуглик вмонтився зручніше, висунув із кишені голову, але тут же пожалкував, що зробив це. Бо так голосно обізвалися барабани, що він пірнув на самісіньке дно своєї схованки і щосили притулився до Тарасика. Йому здалося, що Той-хто-любить-горох зараз гнівно закричить: «Не розгинатись! Не смійте ніхто розгинатись увесь день! Збирайте мій горох!» Але ні. Нічого подібного не сталося...

Одразу до барабанів приєдналися скрипки, за ними — віолончель, потім труби — одна й друга, і хотілося вистрибнути із теплої кишеньки й самому покотитися по червоному килиму, який, мабуть, і був ареною.

Ах, як це чудово! Гуглик побачив: усі дивляться туди, на той килим, він теж дивився — і то зітхав із полегшенням, то завмирав од страху: а раптом хтось із гімнастів упаде — що тоді буде? На щастя, нічого прикрого не трапилось. І Гуглик був усім вдячний... Гімнастам — за те, що вони так вправно стрибали та перекидалися, голубам — що знаходили свої драбинки і всідалися на них без нагадувань та підказок, а поні — за його нашорошені вушка, за те, що він маленький, сильний і слухняний. Це він возив мавпочку Мімі до лікаря. У неї було зав'язане горло, бо мавпочка з'їла три порції морозива, і тепер поні докоряв їй за це. А коли лікар поклав Мімі компрес, Гуглик ледве не заплакав. Бо він пригадав качку Та Я. Вона теж про всіх клопоталася. Як і поні... Мімі дякувала йому, розчісувала гривку, всі сміялися, бо вона робила це дуже кумедно. Гуглик теж спробував усміхнутися. Та в нього нічого не вийшло, він відчув це. Однак як тільки почали виступати пуделі Чап і Чоп — вийшло, і Гуглик залоскотав Тарасика.

— Я згадав! Згадав!

— Що? — не зрозумів Тарасик.

— Як треба сміятися. Це зовсім не просто. Бо коли щось забуваєш...

— Я радий за тебе. Дуже-дуже. Тепер ти смійся багато. Щоб ніколи вже не забути, як це робиться.

— Я і Круглика потім навчу. І маму. І качку Та Я. І всіх...  
Бабусина рука лягла Тарасикові на коліна:

— Ах, які вони славні! Ні, ти лише придивися до цих милих Чапа і Чопа! Ми таки мусимо почастувати їх льодяниками.

Чап і Чоп, мабуть, здогадувалися про те, що сьогодні хтось дуже хоче пригостити їх чаєм із найкращими, найвеселішими цукерками на світі. Бо вони так старалися! Ходили на задніх лапках, переверталися, котилися один за одним, стрибали через палицю, рахували, скільки буде два й один, три та два, і ні разу, ні разу не помилились. А потім пуделі їздили на велосипеді. Чап сидів за кермом, Чоп показував йому дорогу, а світлофори весь час переморгувалися між собою: то жовтим, то зеленим, то червоним. Одного разу Чап трошки розгубився і поїхав на червоне світло.

І тоді Чоп злякано і тривожно загавкав: «Вертайся! Мерщій вертайся на тротуар!»

А насамкінець Чап і Чоп допомогли курочці На-На знайти дорогу до своєї домівки. Вона так давно залишила її! Ще навесні, як тільки зійшов сніг... Бо На-На дуже хотіла побачити, як цвіте шипшина.

Якось вона встала рано-ранесенько, попила води з коритця й пішла з двору, Шипшина з радістю показала На-На свої пелюстки і колючки. Та курочці захотілось іще довідатись, як вона дозріває і червоніє. «Жди осені», — відповіла шипшина. І На-На зосталася в лісі. Вона вимостила собі гніздо, нанесла яєчок і висиділа семеро жовтеньких курчат. Вони були такі розгублені, що так і кидалися на всі боки од мами. На-На ніяк не могла зібрати їх до купи, лише розпачливо піднімала крила і сокоріла біля своїх діток. І тоді Чап і Чоп, що саме проїздили мимо, посадили їх у візок...

— Вони ще повернуться до нас? — запитав Тарасик бабусю. Хоч відчував, що не вернуться, бо стомилися, та й музика вже стихла, а під куполом цирку, немов зірки у небі, спалахувало світло, і зал поволі порожнів...

— Ходімо,— трошки засмучено сказала бабуса і дістала із сумки кульок з льодяниками.

— А як ми віддамо їх Чапу й Чопу?

Бабуса усміхнулася й повела Тарасика за лаштунки цирку. Чап і Чоп саме розв'язували рожеві банти на своїх хвостах. Бабуса вибачилася, що так несподівано потурбувала їх, і поклала перед пуделями льодяники.

— Директор цирку дозволив мені почастувати вас... Повірте, ви були просто чарівні! Хай вам і надалі все вдається.

Чап і Чоп схилили голови. Це, мабуть, означало, що вони все зрозуміли і дуже зворушені. Тарасикові, правда, здалося, ніби котрийсь із пуделів мовив: «Що ви, це ж наша робота...» Але, може, то йому вчулося. Бо в кишені сміявся Гуглик: «Я не можу ніяк спинитися. Цирк — це дуже, дуже весело!»

А вдома, коли Тарасик стелив Гуглику постіль у коробці, на якій цвів лотос, Гуглик признався йому:

— Мені зараз так тепло, наче я вдома, в нашій хатинці. З мамою, татом, Кругликом. І до нас прийшла в гості качка Та Я.

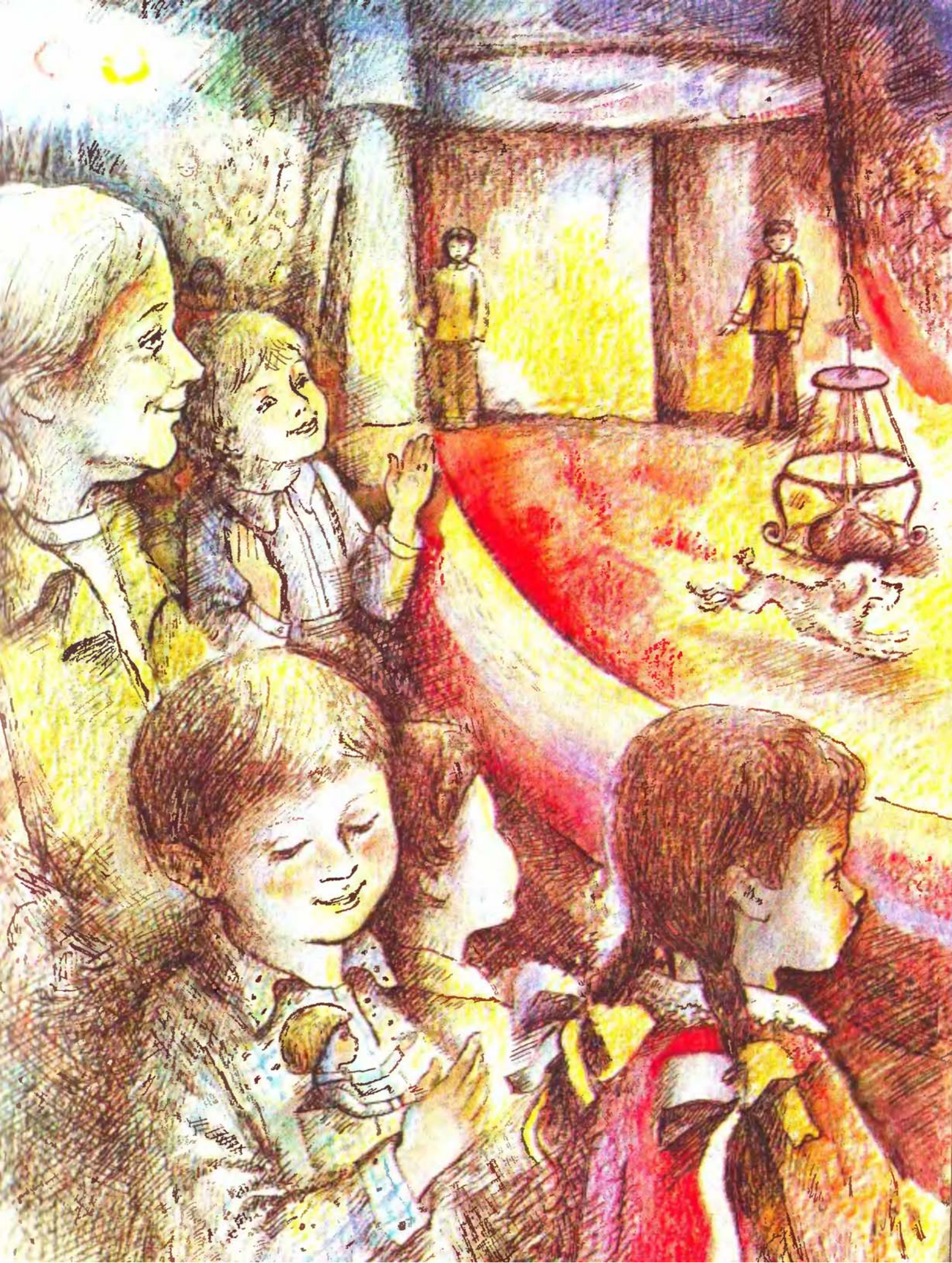
— Чому ти так називаєш її? — запитав Тарасик.

— Хіба я не розказував тобі? Та Я трошки хитрунка. Я завжди прошу її, щоб не запливала далеко. Бо в неї зламане крило. І я боюся — раптом у Та Я не стане сили повернутися назад? Вона це розуміє і завжди обіцяє мені: «Я не буду, Гуглику. Я триматимусь берега». А потім...

Одного разу я прождав її всю ніч. Я думав, хвилі понесли її до Вогняних скель. Але вранці Та Я повернулася ледь жива. Ми з Кругликом насилу виходили її. А коли вона одужала, я дорікав їй: «Ти ж обіцяла...» А вона не знала, що відповісти, тільки весь час повторювала: «Та я... Та я... Та хтозна, як це трапилося зі мною...» І відтоді я називаю її так. І дуже люблю. Адже без неї було б зовсім сумно.

— Хай вона присниться тобі,— сказав Тарасик і побажав Гуглику доброї ночі.







## ГУГЛИК ЗНОВУ МЕРЗНЕ І ТОМУ НОЧУЄ У ВАЛЯНЦІ

Гуглик прокинувся від того, що стукнули двері. «Знову проспав. Тарасик уже пішов у садок», — забідкався він і схопився з ліжка. У вікнах яснів ранок. На ялинці лежав сніг. А на шибках мороз намалював прозорі квіти. Гугликові здалося, що такі ж ростуть біля гнізда качки Та Я. У дні, коли нещадно палить сонце і Вогняні скелі дихають жаром, Та Я носить на своєму пір'ячку воду і поливає їх. Потім у неї довго болять ноги, та вона ніколи не жаліється.

«Де тепер Та Я? Чи не забула мене?» — міркував Гуглик, умиваючись.

Потім він поснідав сливовим варенням, попив чаю і став роздивлятися Тарасикові кольорові олівці, які лежали на столі. Вони з Кругликом ніколи не мали таких. А як їм дуже хотілося малювати, збирали грудочки глини біля Вогняних скель. Їх було там доволі: жовтих, рожевих, блакитних, і навіть траплялися з-поміж них золотаві. Правда, грудочки весь час кришилися, пил раз у раз доводилося здувати з паперу, але портрет качки Та Я вийшов дуже гарний. Пір'ячко на крилах у неї аж сяяло, і в кожного, хто приходив до неї в гості, Та Я сором'язливо питала: «Хіба не впізнаєте? Та це ж я».

Гуглик і зараз спробував малювати. Та олівці були такі довгі, що він не міг втримати у руках. «Краще я щось інше зроблю для Тарасика. Щось приємне-приємне...» Гуглик розирнувся по кімнаті. Звичайно, він міг би почистити килимок, трохи поскладати книжки, покласти в куточок дзигу, яка лежала біля порога, але й килимок, і книжки, і дзига — все було таким великим і важким, що Гуглик засумував. Бо скажіть, хіба вам не буває сумно, коли ви нічого не можете зробити для свого найкращого друга?

Але тут Гуглик почав пильніше придивлятися до всього. «Ой, як же це я не помітив раніше?» — погляд його впав на

низенький довгий ящик, що стояв на підвіконні. В ньому росло дві цибулини, три корінці петрушки, сховався рядочок моркви і чотири стебельця ще якогось зіллячка, котрого Гуглик не знав. «То бабуся посіяла редиску», — скаже потім йому Тарасик, а зараз Гуглику було зовсім байдуже, що то росте. Йому просто дуже сподобався цей зелений город.

Із шматочка цупкого картону Гуглик змайстрував собі сапу, зняв курточку і заходився полоти. Це було зовсім не важко, бо Гуглик ніде не побачив жодної бур'янинки. А йому так хотілося, аби хоч одна, невеличка, стрілася йому. Проте що вдієш... Все одно буде ж якась користь із його роботи. Адже земля любить, щоб її потрошку ворушили, щоб вона була пухкою, бо тоді їй легко й добре дихати... І, подумавши так, Гуглик щосили розмахався сапою. Він навіть почав пригадувати якусь веселу пісеньку про жука-носорога, якого всі боялися в лісі, хоч він нікому не робив зла. А ріг йому потрібен для того, щоб сушити на ньому малину. Жук заготовляв її на зиму.

Носорожок-носоріг,  
Подаруй мені ріг...

«Що — подаруй?» Може, якби це було якесь інше слово, бабуся і не звернула б на нього ніякої уваги. Але це... Вона його вважає найкращим словом на світі. Тому стояла біля дверей і прислухалася. Тільки бабуся чомусь дивилася на полицю з іграшками, а потім заглянула в коробку з-під печива. У Гуглика часто-часто застукало серце. Він причаївся під кущиком петрушки, притис до себе сапочку, а серце його билося так, що ладне було вискочити з грудей. «Не треба... Заспокойся», — попросив Гуглик своє серце, воно послухалося і втихомирилось. Може, від того, що бабуся вже ні до чого не прислухалася, нічого не шукала, а лила собі воду з кухля в долоню, а потім бризкала нею цибулю, моркву і те, що називалося редискою. Дві краплі впали Гуглику на плече, він почув тихо: «Пробачте», — і пробурмотів у відповідь: «Та нічого... Це хіба що...»

За якийсь час бабуся пішла, а Гуглик скоро закінчив своє полотно.

На шибках цвіли квіти, город був зелений, земля пахла, Гуглик витер свої черевички, помив у блюдечку руки, посидів на краєчку ящика і раптом відчув, що йому знову стало холодно. Так холодно, ніби мороз пробрався до кімнати. Гуглик мерщій кинувся в коробку, де спав, одягнув курточку, заліз під ватяну ковдрочку, але ніяк не міг зігрітися. «Мені треба побігати,— вирішив він.— Коли бігаєш, завжди стає тепло». Він обережно зліз із стільця, стрибнув на підлогу і помчав до стіни, тоді — назад, потім — до шафи. Він бігав так швидко, ніби його ловили солдати Того-що-любить-горох. Ще й викрикував, підганяючи себе: «Не впіймаєте! Нізащо!» — і біг щодуху, та все одно холод проймав його.

«І чого на землі буває зима? Звідки вона приходить сюди?» — «Хіба ми знаємо? — хиталися на шибках снігові квіти і немов розросталися ще дужче, простягаючи до Гуглика своє іскристе крижане листя: — Іди сюди. Ми вкутаємо тебе...» — «Не вір їм,— жалібно просила Гуглика зелена петрушка.— Краще сховайся...» — «Хіба можна десь сховатися від цього поганого холоду?» — Гуглик увесь тремтів. Як качка Та Я, коли в неї зламалося крило. Але ж вона не плакала, а терпіла, коли вони з Кругликом прикладали їй до рани листочки подорожника. «І мама теж завжди повторювала: «Як наздожене вас біда, ніколи не піддавайтесь їй, любі мої хлопчики. А міркуйте, як перебороти...»

Під стільцем Гуглик раптом побачив Тарасикову вантажну машину. Може б, він і не сів у неї, якби знав, що вона заведена... Але ж мусив Гуглик хоч як-небудь бадьоритися. Тому, забувши про все, відчайдушно стрибнув у кузов, відіпхнувся од стільця, і машина з гуркотом помчала по підлозі. «Ой, ой, куди ти везеш мене? — злякався Гуглик.— Спинися!» — застукав він кулачками по кабіні. Та машина летіла щодуху, поки не пірнула в щось чорне, темне й трохи кусюче. То був Тарасиків валянець,



що сушився коло батареї. Звичайно, в ньому було тепліше, але так незручно, як у капелюсі Того-що-любить-горох. Лише не було ніде щілинки. Та все одно Гуглик вибрався із кузова і спробував викотити із валяння автомобіль. Але де там! Він навіть не зрушив з місця. І тоді Гуглик прихилився спиною до валяння і задрімав. Прокинувся він од того, що хтось плакав.

— Я тут! Я нікуди не подівся! — щосили закричав Гуглик, однак той, хто плакав, не почув його.

Так минула довга-предовга ніч. Вранці Тарасик сховав коробку з-під печива і зібрався прикрашати разом із бабусею ялинку. Він приніс іграшки, поклав на стіл срібні блискучі кульки, млинки й намисто, але бабуся запитала його:

— Хіба можна прибрати ялинку з таким поганим настроєм? Давай краще підемо на вулицю і пограємо в сніжки або зліпимо хоч маленького сніговичка...

— Давай,— погодився Тарасик, і дві сльози знову викотилися йому з очей.

Цього разу бабуся теж витерла їх долонею, а не носовичком, як завжди, і попросила Тарасика одягтися тепліше.

— Я не втішаю тебе,— мовила вона.— Бо часом трапляється така велика біда, якій важко зарадити. У тебе саме така?

Ті дві сльози, котрі вже висихали, доганяли ще дві і ще... Тарасик схлипнув і тамував у собі плач. «Чого ти залишив мене, Гуглику? Хіба я чим-небудь образив тебе?» Він пішов до батареї, узяв свої валяння, вийняв із одного з них автомобільчик і несподівано побачив сині Гугликові очі, теж повні сліз.

— Я ненарошно сховався. Так сталося... Я зовсім не хотів... Просто мені було дуже холодно...

Тарасик грів Гуглика у своїх долонях, дихав на нього часто-часто, як на свої руки, коли вони змерзнуть на холодному вітрі.

— А тепер? Тепер тобі тепліше?

— Знаєш, де мені найкраще? У твоїй кишеньці. Ти поклади мене туди. Коли я зігріюся... Так, як на Білому Ведмежатку... То зроблюся зовсім легенький. Легшим навіть за пушинку

кульбаби. І тоді я полечу додому. Але я ніколи не забуду тебе. Ніколи.

— І я тебе,— відповів Тарасик і відчув, як радість і смуток борються в ньому.

Радість — це коли зовсім несподівано знаходиш справжнього друга. Смуток — коли розлучаєшся з ним. І не тільки тоді, коли він повертається на свою планету, а й коли переїздить в інший дім, на іншу вулицю і починає ходити в інший садок...

### ТАРАСИК ПРОЩАЄТЬСЯ З ГУГЛИКОМ. ВОНИ ОБОЄ ЗРОЗУМІЛИ, ЩО НАЙТЕПЛІШЕ В СВІТІ — ЛЮДСЬКЕ СЕРЦЕ

Нарешті! Нарешті ялинка дочекалася тої щасливої миті, коли бабуся з Тарасиком обтрусили з неї сніг, внесли до кімнати, поставили у відерце з мокрим піском і заходились прикрашати.

— Бабуню, бабуню... А зірку оцю — куди?

— На самий вершечок. Щоб усім світила.

Тарасик став на стілець, підняв руки — і зірочка червоно спалахнула поміж пахучої глици. А тоді на гілках загойдалися горіхи — золоті й прості; ліхтарики і снігурі, шишки, будиночки, цукерки й рибки... Потім на ялинку впав срібний густий дощик і зовсім несподівано дозріли на ній невеличкі, червоні, як жарини, яблука. Їх приніс Денис Іванович. А для лісових пташок (може, вони навідаються до ялинки якраз у новорічну ніч?) він припас кетяг достиглої калини. Бабуся прилаштувала його внизу, на відерці, бо воно несподівано перетворилося на сніговий замет, над яким тут і там звисало блискуче мерехтливе намисто. Ялинка ще ніколи не мала такого... І що таке мандарини, вона теж не знала досі. Їх Тарасикові прислали тато з мамою. І тепер вони так жовтіли на пухнастих галузках, що здавалося: то висять лісові дзвіночки, котрі ось-ось задзвонять у свої веселі святкові дзвоники.







— А в нас уже давно не було Нового року,— зітхнув Гуглик.— Той-що-любить-горох наказав усім забути його. Назавжди.

— І ти забув?

— Трошки... Але тепер я пригадав. Так само, як і свою усмішку. Я повезу її на Біле Ведмежатко і заново навчу всіх усміхатися.

Гуглик з Тарасиком сиділи на ліжку, смакували цукерки, бабуся знову в'язала, мама з татом відпочивали біля моря, і так усі чекали Нового року.

Раптом на стіні Тарасикової кімнати, якраз над килимком, заяскравіла синя цяточка. Вона була дуже схожою на сонячного зайчика. Так само, як і він, цяточка стрибала з одного місця на інше, ніби когось шукала. Потім погасла, а за мить знову спалахнула над ялинкою. Тепер від неї аж до дверей балкона простяглася тонесенька, як павутинка, смужка світла.

— Це Круглик шукає мене! Це він подає мені сигнал! — вигукнув Гуглик і вистрибнув із кишені.

— Побудь іще хоч трошки зі мною,— попросив його Тарасик.— Бо я не встиг нагріти тебе...

— Ні-ні... Мені вже тепло. Я став зовсім легесенький.— Гуглик присів, зігнувся, зробився схожим на тугий вузлик, а тоді враз розпростався, злетів до стелі і вхопився обома руками за цяточку, яка тепер була схожою на ведмежатко. Тарасик повільно лічив до п'яти. Гуглик висів угорі, наче був не хлопчиком, а метеликом. Та несподівано ведмежатко почало опускатись і нарешті опинилося на підлозі.

— Я ще трошки важкий... А мені так далеко летіти! — Гуглик вмотивувався у Тарасика на колінах.— Накрий мене чимось жарким-прежарким,— попросив він, а потім запитав: — Може, мені взяти з собою в дорогу гірчичник? А то я замерзну і відразу впаду додолу.

Тарасик знову, як тоді, торкнувся пальчиками Гугликових засмучених очей:

— Не треба гірчичника. Бо я вже зрозумів... Знаєш, що найтепліше на світі? Моє серце. Ти ж сам казав, що тобі найкраще в моїй лівій кишеньці. От і лізь туди.

— Це правда! Правда! — вигукнув Гуглик, мерщій забрався в кишеню байкової сорочечки, притулився до Тарасикового доброго й гарячого серця, а він ще міцніше притис його до себе долонькою, і так удвох вони сиділи увесь день і всю ніч. Потім іще одну ніч... І Гуглик нарешті зігрівся і став легшим од пушинки.

— Тепер я можу летіти.

Тарасик мовчки пішов у бабусину кімнату і приніс звідти торбинку з нитками. Вони були змотані в тугі клубки.

— Візьми, який хочеш...

— Навіщо?

— Але ж ти сам, Гуглику, розказував, що твоя планета розкололася. Хіба не можна її зшити? Це дуже міцні нитки.

— Я ніколи не чув, щоб хтось зшивав свою планету. А ти?

— І я. Бо це ж не рукавичка...

Тоді як, як зробити, щоб із Білого Ведмежатка ніхто ніколи не падав? А заманеться комусь погостювати на Землі — хай краще прилітає на зорельоті. І напише — на яку станцію. Щоб можна було зустріти.

— Я придумав! Придумав, — застрибав од радості Тарасик. — Я подарую тобі зернятко кавуна. Ти посадиш його, кавуни розростуться і заплетуть ту щілину густо-прегусто. Бо їх буде багато. По дванадцять на огудині, як у Дениса Івановича на баштані. І всі — солодкі.

Ох, як розсердиться Той-що-любить-горох! Він же боїться всього великого й круглого. Бо вже давно його солдати повикидали з Білого Ведмежатка всі м'ячі.

— Я посаджу твоє зернятко аж біля Вогняних скель і стерегиму його. А як тільки кавуни дозріють, ми зберемось усі разом і покотимо їх у долину, на палац Того-що-любить-горох.

— Тоді візьми двоє зерняток. Або й п'ять, — попросив Тарасик Гуглика.

— Спасибі тобі,— Гуглик був украй зворушений.— Я так багато везу від тебе... Тепло твого доброго серця, усмішку ще й зернятка...

— І не забудь узяти хоч кілька льодяників на дорогу,— нагадав Тарасик.— А як зустрінешся з качкою Та Я, подаруй їй хоч один. Я дуже прошу тебе...

У Гуглика текли з очей сльози, він сором'язливо нахилив голову і робив вигляд, що застібає курточку.

— Бачиш, я так і не знайшов тобі гудзика. Але з намистинкою теж гарно,— витер і собі долонькою очі Тарасик.

— Вона завжди нагадуватиме мені про тебе.

Над вікном знову спалахнула вогниста цяточка. Гуглик востаннє притулився до Тарасикового серця, ковтнув сльозу, яка здалася йому ще гіркішою від свіжого соку гіркотуна, підстрибнув, легко торкнувся руками синьої тремтливої ниточки, ведмежатко, яке хтозна й звідки взялося в кімнаті, обняло його лапками і пригорнуло до себе.

— Ти нічого не забув, Гуглику?

— Я взяв усе...

— Тоді... Тоді щасливої дороги,— Тарасик одхилив балконні двері. І враз така тиша сповила його, що було чути, як зітхнула засмучена ялинка.

— Нарешті я закінчила свій подарунок,— до кімнати ввійшла бабуся, поздоровила Тарасика з новим-новісіньким роком і поклала перед ним синій светрик, на лівому рукавці якого зручно сиділо біле ведмежатко.

— Як ти здогадалася про все? — запитав бабусю Тарасик.

— Про що? — здивувалася вона і додала: — Просто я певна, що під Новий рік із кожним трапляються всякі приємні й навіть трошки дивні несподіванки...— Тут бабуся дістала із свого святкового фартуха згорточок і вийняла з нього розшиті місячними блискітками курточку. Таку маленьку, що вона якраз прийшлася б на Гуглика.— Цього разу я, виходить, спізнилася... Мабуть, я дуже повільно стала в'язати. Це тому,







що погано бачу петлі. Однак я так старалася, так підганяла себе... А бач, все одно не встигла...

— Він полетів, — мовив крізь сльози Тарасик і притулився до бабусі, як Гуглик тулився до нього.

Уже давно минула зима. У саду, за Весняним містом, спіють черешні. Мама з татом зранку й до вечора пропадають там. Інколи вони беруть із собою Тарасика. Він разом із Денисом Івановичем допомагає їм. То принесе в кухлику холодної води з криниці, то порухує ящики, то підмете доріжку, що біжить до молодого бузкового гаю. А частіше спостерігає, як під стріхою старого сарая ластівки ліплять собі гніздо.

А коли над степом засиніє вечір, тато садить Тарасика собі на плечі і всю дорогу, аж до своєї Вишневої вулиці, він дивиться на небо, всіяне зорями... Де, де серед них Біле Ведмежатко? Чи не звисають з нього кавуни? Бабуся казала, що одного разу бачила їх. Кавуни так само цвіли жовтим, як і на Землі. І огудина в них видалася їй сріблястою. «Мабуть, кавуни ще не зовсім вирости», — міркує Тарасик. І жде ще одного літа. А потім ще однієї весни...

